13 Δεκεμβρίου 2018

Ο Γέροντας Γρηγόριος Δοχειαρίτης († 9/22 Οκτωβρίου 2018) (Ιερομόναχος Φιλόθεος Δοχειαρίτης)

/ Πεμπτουσία

Στις 9/22 Οκτωβρίου του 2018, την 10.44μ.μ. περίπου, κοιμήθηκε ο γέροντας Γρηγόριος, ο επί 38 έτη Καθηγούμενος της Μονής Δοχειαρίου. Αγωνιστής μοναχός, χαρισματούχος ηγέτης, φωτισμένος νούς με κριτικό πνεύμα, στοργικός πνευματικός πατέρας, δόκιμος χειριστής του λόγου, ανακαινιστής και νέος κτίτορας της παλαίφατης Μονής του.

Ο γέροντας Γρηγόριος μαθήτευσε παρά τους πόδας του οσίου Αμφιλοχίου του Πατμίου αλλά και του οσίου Φιλοθέου Ζερβάκου, ηγουμένου της Μονής Λογγοβάρδας Πάρου. Στα 29 του χρόνια έγινε ηγούμενος της Μονής Μυρτιάς Αιτωλοακαρνανίας και κατόπιν της Μονής Προυσού Ευρυτανίας. Από το 1980

ανέλαβε την ηγουμενεία της Μονής Δοχειαρίου, μετατρέποντάς την από ιδιόρρυθμη σε κοινοβιακή Μονή. Και οι τρεις Μονές που παρέλαβε βρίσκονταν σε ερειπιώδη κατάσταση, ιδιαίτερα η του Δοχειαρίου. Εδώ προσέφερε τον εαυτό του ολόκληρο στην ανακαίνιση και τη σωστή λειτουργία μιας αγιορειτικής Μονής, πράγμα εξαιρετικά επίπονο.

Image not found or type unknown

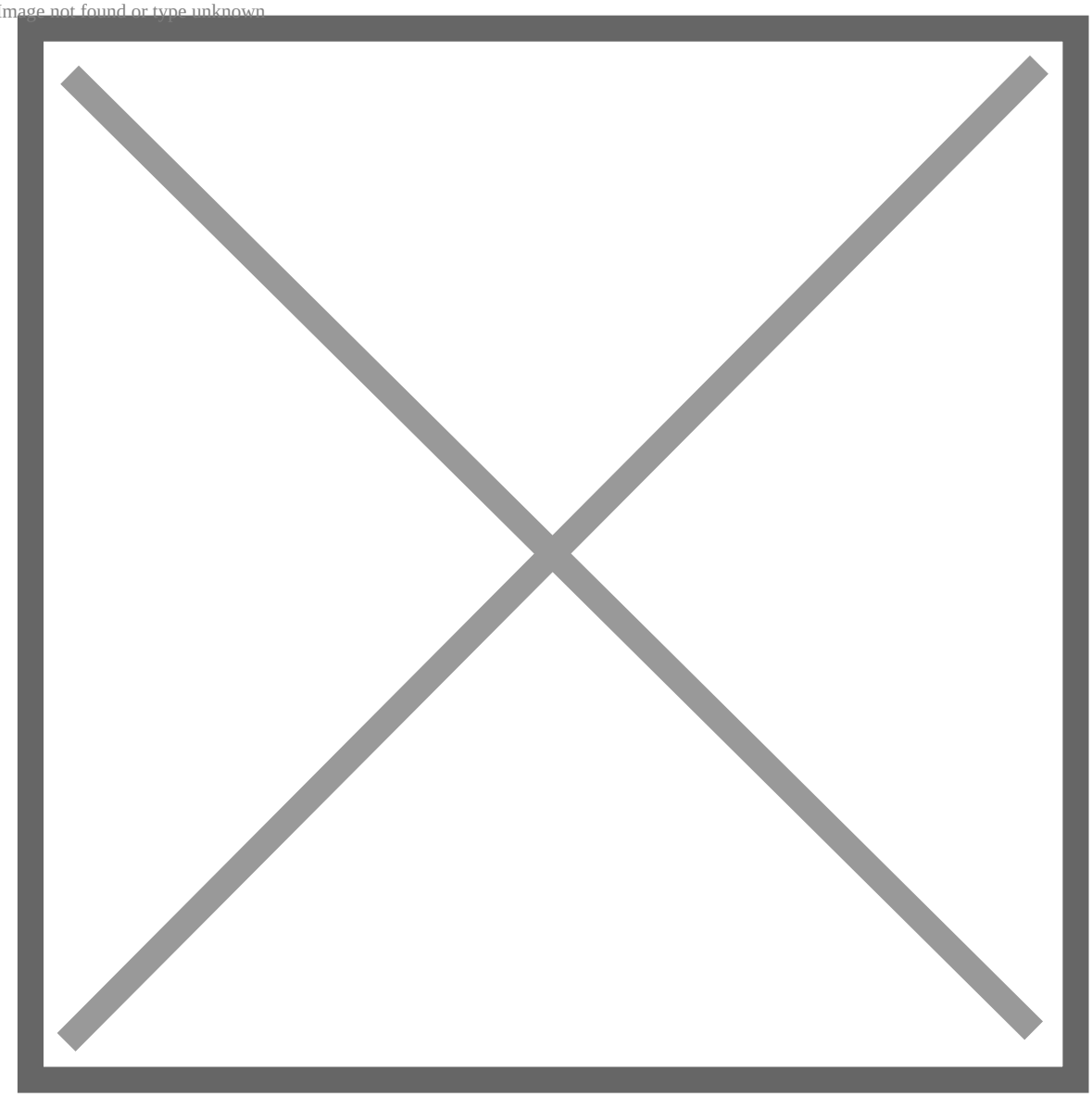

Ο νέος Καθηγούμενος της Ιεράς Μονής Δοχειαρίου Γέρων Αμφιλόχιος και η πέριξ αυτού Γεροντία.

Τα μέτωπα πολλά. Εμπόδια απανωτά. Έσοδα από πουθενά. Περιουσιακά στοιχεία ανύπαρκτα. Υποτιμητικά σχόλια από παλαιούς. Παρ᾽ ολ᾽ αυτά δεν επιδίωξε γνωριμίες με πλούσιους φίλους, πολιτικούς συμμάχους και ισχυρούς μέντορες. Ζούσε ταπεινά και απέριττα με το βρισκούμενο, ο,τι είχε το μοναστήρι, και τα ελέη των πιστών. Ένα μόνο υποστηρικτή είχε και εκεί ακουμπούσε όλα τα προβλήματά του: την Παναγία τη Γοργοϋπήκοο. Ήρθε στη Μονή Δοχειαρίου γιατί έχει Παναγία, έλεγε. Ξεκίνησε να παιανίζει με πολύ πόθο την Παράκλησή της,

μεταφέροντας στην ψαλμωδία του νησιώτικα μουσικά ακούσματα. Από τότε έγινε η Παράκληση θρησκευτικός θούριος στα στόματα όλων, εις τα πέρατα άπαντα. Ξεκίνησε να τελεί την ξεχασμένη αγρυπνία προς τιμήν της. Από τότε πλήθη προσκυνητών συρρέουν στη χάρη της, ευγνωμονώντας για τις ευεργεσίες της.

Δύο ήταν οι θαυμαστές αποκαλύψεις στη ζωή του γέροντα: η εύρεση των λειψάνων του αγίου νεομάρτυρα Ιωάννου από την Κόνιτσα στην κρύπτη του ναού της Μονής Προυσού επί ηγουμενείας του, το 1974 (όπου επί εκατόν πενήντα χρόνια ήταν θαμμένος) και η αποκάλυψη της παλαιάς πρωτότυπης τοιχογραφίας της Παναγίας Γοργοϋπηκόου στη Μονή Δοχειαρίου, το 1997 (που πάλι επί εκατόν πενήντα χρόνια ήταν κρυμμένη πίσω από τη νεώτερη εικόνα με ρωσική τεχνοτροπία).

Ο γέροντας έφερε ακούσια διά βίου στους ώμους του ένα μεγάλο σταυρό: το νεανικό διαβήτη, κληρονομιά από τη μάνα του, από τα 27 του χρόνια. Στην αρχή προσπάθησε με τους γιατρούς στο νοσοκομείο, μήπως μπορέσουν να το ρυθμίσουν ιατρικά. Μάταια όμως. Κατόπιν αγωνίστηκε να το κρατά σε χαμηλά μέτρα με δίαιτα, σωματική εργασία και κίνηση. Πολύ συχνά όμως από τις στενοχώριες και τις ευθύνες απορρυθμιζόταν. Έτσι συνήθισε ο οργανισμός του σε υψηλές τιμές ζαχάρου. Περίπου τα τελευταία 25 χρόνια, όταν η μέση του άρχισε να διαμαρτύρεται έντονα και η σωματική του εργασία μειώθηκε πολύ, ξεκίνησε να κάνει ενέσεις ινσουλίνης, που όμως επέφεραν δυσάρεστα αποτελέσματα στην υγεία του. Ήταν ένας διαρκής αγώνας, χωρίς ανάπαυλα, που χρειαζόταν αφάνταστη υπομονή και ψυχικό σθένος, και μάλιστα, αν σκεφτεί κανείς πως είχε όλη την ευθύνη για τη Μονή που διοικούσε και τα πρόσωπα που ποίμαινε.

Δύο πτέρυγες, δίδασκε, έχει ο μοναχός για να πετάει στα ουράνια: τη λατρεία και τη διακονία. Η φροντίδα για τη λατρεία και την ευπρέπεια του ναού ήταν ακόρεστη. Ήθελε καθαρή και ευδιάκριτη ανάγνωση, σύμμετρη ψαλμωδία και συμμετοχή όλων. Συχνές οι λειτουργικές παρατηρήσεις στους κληρικούς. Μετέδιδε ζωντάνια, σχολίαζε, σ᾽ έκανε πάντα πιο προσεκτικό. Στάση ήθελε και όχι κάθισμα στην εκκλησία. Όταν όμως αργότερα άρχισαν μεγάλα έργα-ανακαινίσεις στη Μονή, που συμμετείχαμε κατά δύναμιν και υπέρ δύναμιν, δεν μάλωνε όταν κοιμόμαστε στο στασίδι.

Ήταν ο πρώτος στο Άγιον Όρος που κρέμασε καινούργια καντήλια στις πανηγύρεις της Μονής και το Πάσχα. Στόλισε τα προσκυνητάρια με ανακαινισμένες τις παλιές και με νέες ποδιές. Φρόντισε να φτιάξει νέα άμφια για τους κληρικούς, καλύμματα και σκεύη της Αγίας Τραπέζης, νέα ξυλόγλυπτα προσκυνητάρια και αργυρούς πολυελαίους. Και όχι μόνο στο Καθολικό της Μονής, αλλά ατέλειωτη φροντίδα κατέβαλε για ανακαίνιση και στολισμό όλων των παλαιών παρεκκλησίων-εξωκλησίων και θεμελίωση νέων. Όλα αυτά πληρώνονταν όχι βέβαια από το

φτωχικό βαλάντιο της Μονής -ούτε για αστείο! Είχε ένα δικό του τρόπο να παρακινεί άλλους να συμμετέχουν στη λατρεία και το στολισμό της Εκκλησίας, όσον εδύνατο έκαστος, που δε μπορούσαν να του φέρουν αντίρρηση.

Image not found or type unknown

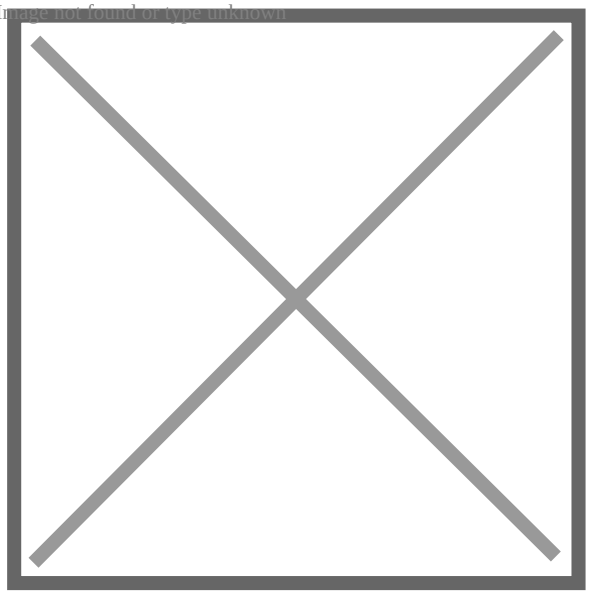

Ο μακαριστός Γέρων Γρηγόριος Δοχειαρίτης.

Ο γέροντας αγαπούσε την κοινή εργασία των μοναχών, την παγκοινιά, στον κήπο, στην οικοδομή, στο δάσος, στα αμπέλια, στο μαγειρείο. Έλεγε πως εκεί, μπροστά σε όλους, φαίνεται και ο εργατικός και ο ράθυμος, και ο υπάκουος και ο δύστροπος, και ο πρόθυμος και ο γογγυστής. Έτσι, ντρεπόμενος ο ένας τον άλλον, πιέζει τον εαυτό του καθένας να δείξει κάτι καλύτερο. Ζήταγε ακόμα την ώρα της διακονίας να τηρούμε σιωπή, έλλογη όχι άλογη, ώστε η διακονία να συμβαδίζει με την προσευχή. Ο ίδιος έλεγε κάποιο αστείο, πείραζε το λωλο-Χαράλαμπο, ή σχολίαζε κάτι, αλλά από μας απαιτούσε ησυχία και σιωπή.
Δίδασκε ότι ο μοναχός πρέπει να εργάζεται για τη συντήρησή του, για τη συντήρηση της Μονής και για να ελεεί τους φτωχούς. Ιδιαίτερα η νεότητα θέλει κόπους. Ο ίδιος πρώτος παρών παντού. Ατελείωτες οι ώρες εργασίας στη Μονή. Την εσπέρα «ο ήλιος έγνω την δύσιν αυτού», αλλά ο ηγούμενος ουκ έγνω την δύσιν αυτού. Όταν το φως της ημέρας δεν έφτανε για να τελειώσει η δουλειά, άναβαν τα λούξ ασετυλίνης και οι προβολείς αυτοκινήτων ή λάμπες με ηλεκτρογεννήτρια. Όταν έπιανε το τσαπί στους κήπους, αλλοίμονο σε όσους ήσαν κοντά του. Σταματούσε μόνο για λίγο κολατσό το μεσημέρι και μόνο όταν το φως εγκατέλιπε το Άγιον Όρος τη νύχτα. Όταν μας καλούσε για να μαζέψουμε πέτρες για χτίσιμο, δεν προλαβαίναμε να κουβαλάμε στο αυτοκίνητο τις πέτρες που μας υποδείκνυε. Αεικίνητος νούς, πιο γρήγορος από την αστραπή, γένναγε λύσεις ακούραστα σε κάθε πρόβλημα. Πριν τελειώσει μία δουλειά, είχε έτοιμη την επόμενη και τη μεθεπόμενη στο νού του. Κάθε βράδυ σκεπτόταν πως και που θα απασχοληθούν

την επομένη οι μοναχοί του. Και κάθε πρωί είχε έτοιμη δουλειά για τον καθένα. Ποτέ δεν αναπαυόταν με αργό μοναχό.

«Πήρα γριά γυναίκα αλλά όμορφη», έλεγε μεταφορικά για τη Μονή Δοχειαρίου. Νησιώτικο μοναστήρι, με ασβεστωμένους τοίχους, μικρές γειτονιές εδώ κι εκεί, σαχνισιά και μπαλκόνια, πεζούλες και καλντερίμια, απλωμένα όλα ανάλαφρα πάνω στην πλαγιά του βουνού. Κάθε γωνιά ξεχωριστή, κάθε μαχαλάς ζωγραφικός πίνακας. Δεν άφησε γωνιά που να μην την περιποιηθεί,. Δεν άφησε πεζούλα που να μη φυτέψει, να μη βγάλει τ᾽ αγριόχορτα, να μην ποτίσει τα νέα βλαστάρια. Πριν τις πανηγύρεις, με ανασκουμπωμένο το ζωστικό έπλενε με το μεγάλο λάστιχο τις αυλές, από το αρχονταρίκι μέχρι κάτω το μουράγιο. Όλα έπρεπε να είναι λάμποντα κι αστράπτοντα. Πάντα ήθελε λάστιχα για πότισμα στις βρύσες της αυλής κι αλλοίμονο σ᾽ όποιον τα έπαιρνε για άλλες χρήσεις. Γεννημένος και μεγαλωμένος στην ύπαιθρο από αγροτική οικογένεια, αγαπούσε τη φύση, τα δέντρα, τα λουλούδια, τα ζώα, τις αγροτικές δουλιές, το μαγείρεμα στον έξω φούρνο, την περιποίηση του χώρου που ζούσε. Κάποτε επισκέπτης τον ρώτησε:

– Γέροντα, από που είσαι;

-Γιατί ρωτάς;

-Μήπως είσαι Μικρασιάτης; Οι Μικρασιάτες αγαπούν και περιποιούνται το χώρο τους τόσο πολύ.

-Οι παπούδες μου κατάγονταν από την Οδησσό, απήντησε.

Πάντα τόνιζε, αυτό που μπορούμε να κάνουμε μόνοι μας, να μην το ζητάμε από άλλους. Γι᾽ αυτό, έσπρωχνε να μάθουμε τέχνες απαραίτητες για την ανακαίνιση και λειτουργία της Μονής, αφήνοντας ελεύθερη την πρωτοβουλία του διακονητή στη λεπτομέρεια και την απόδοση της μορφής. Δεν ενοχλούσε με παρατηρήσεις, όταν έβλεπε πρόθυμη διακονία και ιλαρά πρόσωπα. Μάλιστα τότε ήταν που έδινε την επόμενη κατεύθυνση, χωρίς να περιμένει την ολοκλήρωση της προηγούμενης. Το παντέφορο βλέμμα του διείσδυε παντού. Διέκρινε τις ανάγκες και έβαζε προτεραιότητες. Η συνεπής διακονία επαινείτο πάντοτε διακριτικά αλλά σε τρίτους. Ποτέ στον ίδιο αδελφό. Ήταν όμως κεραυνοβόλος, όταν συναντούσε ραθυμία και προφάσεις εν αμαρτίαις. Η καθυστέρηση το πρωί στην παγκοινιά, χωρίς ιδιαίτερο λόγο, συνιστούσε «έγκλημα καθοσιώσεως»! Ποιος δεν τον φοβήθηκε τις ώρες εκείνες, που οι φωνές του ακούγονταν μέχρι το μουράγιο!

Image not found or type unknown

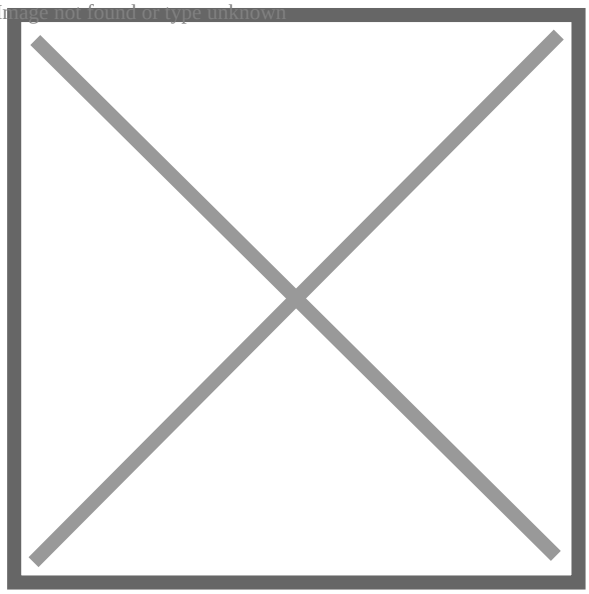

Κάθε βράδυ όμως με ξεκλείδωτη την πόρτα του Ηγουμενείου δεχότανε καθένα που ερχότανε λίγο να χαλαρώσει ή να ζεσταθεί κοντά στη μοναδική σόμπα που έκαιγε το χειμώνα, ή να ρωτήσει κάτι. Κάθε βράδυ ρωτούσε καθένα (αν εργαζόταν μακρυά του) πως πέρασε τη μέρα, τι έφτιαξε, που απασχολήθηκε. Λίγο τσίπουρο ή ένα γλυκό που πρόσφερε ο διακονητής, ένας ζεστός λόγος, μία διήγηση ή αναμνήσεις του γέροντα από την Πάτμο και το γέροντα Αμφιλόχιο ή αναγνώσεις, μας έκαναν να ξεχνάμε τον κόπο της ημέρας, τις φωνές, τις δυσκολίες και τον όγκο της εργασίας που βλέπαμε μπροστά μας. Ήταν κυριολεκτικά δοσμένος στην αδελφότητα. Όλα τα άλλα ήταν πάρεργα. Εκείνες τις ώρες, που συνήθως έτρωγε το βραδυνό του, βλέπαμε έναν άλλο Γέροντα, τρυφερό και στοργικό πατέρα, με κατανόηση και συμπάθεια για τον καθένα. Μάλιστα εκείνες τις ώρες τον ακούγαμε συχνά όλοι να μιλά στο τηλέφωνο με πνευματικοπαίδια του, (διότι μόνο τότε τον εύρισκαν εύκαιρο) όπου έδινε προσωπικά συμβουλές, μάλωνε, στήριζε και ενίσχυε τους ανθρώπους, χωρίς να μας πεί ποτέ: -Περάστε έξω, έχω κάτι ιδιαίτερο να πω. Έτσι, μαθαίναμε τον τρόπο της ποιμαντικής του χωρίς διδασκαλία.

Ποίμαινε με διάκριση και ελευθερία τους μοναχούς του, σεβόμενος τον χαρακτήρα καθενός. Δεν έβαζε μπροστά μας καλούπια. Τόνιζε τα αγαθά στοιχεία καθενός και οδηγούσε προς μίμηση, χωρίς να επιβάλλει. Έδινε μοναχικά πρότυπα από παλαιούς πατέρες που είχε γνωρίσει ή συναναστραφεί, χωρίς να απαιτεί τέλεια αντιγραφή. Ήθελε να βλέπει έστω και μικρή προσπάθεια και τότε έκανε στραβά μάτια σε ανθρώπινες ελλείψεις και αδυναμίες. Άκουε και υπάκουε στη συνετή κι εμπεριστατωμένη γνώμη του αδελφού πάνω στη διακονία του, εφ᾽ όσον εκείνος του γεννούσε εμπιστοσύνη. Μας μετέδιδε θάρρος, ότι ο αγώνας μας -όσο μικρός κι αν είναι- αναγνωρίζεται, γίνεται αποδεκτός χωρίς επαίνους και κούφια λόγια, πάντα όμως ήθελε κι άλλο. Ποτέ δεν είπε, φτάνει όσο έκανες. Πάντα περίμενε το

επόμενο βήμα. Αυτό μας έδινε φτερά να συνεχίσουμε, χωρίς να λογαριάζουμε καθόλου τον εαυτό μας. Ρίχναμε τον εαυτό μας στη διακονία του κοινοβίου, χωρίς θέλω, νομίζω, έχω τη γνώμη, κουράστηκα, κρυώνω…

Ακόμα, δεν εφείδετο να μαλώσει μεγαλύτερους αδελφούς μπροστά σε νεώτερους, οσάκις το έκρινε δίκαιο, ή να υπερασπιστεί νεώτερο μπροστά σε παλαιότερο αδελφό, πράγμα που μας εφιστούσε την προσοχή, ότι κι όταν γίνεις παλαιότερος, μην πάψεις να προσέχεις. Όταν μεγαλύτεροι αδελφοί του μιλούσαν ιδιαίτερα για θέματα διοίκησης της Μονής παρουσία νεωτέρων, δεν απαντούσε σιγανά, μην ακούσουν οι νεώτεροι, αλλά με παρρησία και άφοβα εις επήκοον όλων.

Στην Τράπεζα μιλούσε συχνά για την απαλλαγή των παθών, τα οποία ανέλυε με θαυμαστή λεπτομέρεια και μάλιστα πάντοτε με εικόνες από την καθημερινή ζωή και τη φύση αλλά και με την αθυροστομία του νησιώτη. Η ομιλία άρχιζε γλαφυρά με κάποια παλιά ιστορία ή ένα φυσικό γεγονός και όλοι αναρωτιόμαστε που θα καταλήξει, που θα σύρει το λόγο, για ποιόν χτυπά η καμπάνα σήμερα. Μήπως για μένα; Έχτιζε τόσο όμορφα το λόγο, πέτρα-πέτρα, που δεν άφηνε περιθώρια ερωτήσεων ή κενά αναπάντητα, χωρίς ποτέ να θίγει δημόσια κανέναν. Όποιος είχε παρασυρθεί σε λάθος, ή στην διακονία ή στην εξομολόγηση, καταλάβαινε μόνος του για ποιόν τα λέει. Έδειχνε το δρόμο για τη μετάνοια και την ταπείνωση, πάντοτε αποδεχόμενος τον ειλικρινώς μετανοούντα, κάθε Σάββατο στο Ηγουμενείο, και δις και τρις και εβδομηκοντάκις επτά.

Διακριτικά και προσεκτικά παρακινούσε στην προσευχή, όχι όμως εις βάρος της διακονίας. Δεν θα προσεύχομαι εγώ στο κελλί μου, όταν οι άλλοι διακονούν, διότι «μείζων πασών αρετών η αγάπη». Όταν οι κόποι υπερήρον τας κεφαλάς ημών, δεν μάλωνε για την αμέλεια στην προσευχή, ή στο «με πήρε ο ύπνος». «Το ερειπωμένο μοναστήρι έχει ανάγκη τη διακονία όλων. Αργότερα θα βρούμε ώρα για προσευχή», έλεγε.

Image not found or type unknown

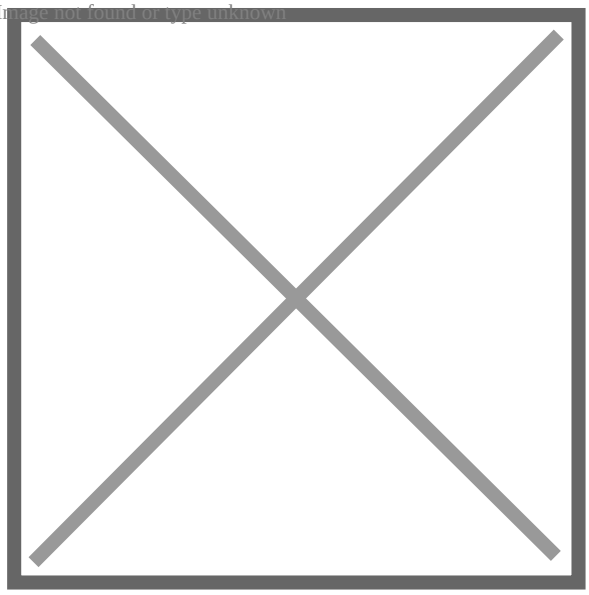

Κατά την ίδρυση του γυναικείου Μετοχίου στο Σοχό Λαγκαδά κάθε μέρα μπροστά από το πρωί μέχρι το βράδυ. Διάλεγε τις πιο ταπεινωτικές δουλιές, να σκουπίζει και να καθαρίζει με σκεπάρνι τα ξύλα από τις πρόκες. Χιλιάδες πρόκες... -Ποιος κάρφωσε τόσες πρόκες; Εκείνος όμως σκεφτόταν τα επόμενα βήματα. Με καθαρό νού απαντούσε στις ερωτήσεις των μαστόρων περί του πρακτέου, χωρίς να μας επιβαρύνει εκ των προτέρων με τον όγκο της δουλειάς που απαιτείτο. Κάθε φορά χάραζε τον επόμενο στόχο, ανάλογα με το χρόνο και τις δυνατότητές μας. (Κάποιοι που δεν άντεξαν στο πρόγραμμά του αναχώρησαν...) Οι κόποι για ένα κοινό σκοπό αδελφώνουν τους ανθρώπους. Όλοι χαιρόμαστε σήμερα κι απολαμβάνουμε τους κόπους εκείνους, ενθυμούμενοι την υπερβολική πίεση στον εαυτό μας, κάποιες στιγμιαίες εσωτερικές αντιδράσεις, αλλά και ευχάριστες στιγμές πάνω στη δουλειά, αδελφικά πειράγματα, σκωπτικές φιλοφρονήσεις(!), τις αγελάδες του Νικόλα του γείτονα που γκρέμιζαν τα υπαίθρια κουζινικά μας, και τόσα άλλα... Πάντα όμως τη μορφή του γέροντα δίπλα μας, σαν τη κλώσσα που ταίζει, προστατεύει και φροντίζει με κάθε τρόπο τα πουλιά της!

Στην Ιερά Κοινότητα (δηλαδή στις Διπλές Συνάξεις) η παρουσία του ποτέ δεν πέρναγε απαρατήρητη. Ρωτούσαν σιγανόφωνα κυτάζοντας δεξιά κι αριστερά: -Ήρθε σήμερα; Πάντοτε με το αστείο, με το πείραγμα και με την επιμονή του έδειχνε το δρόμο που θεωρούσε σωστόν, ακόμα κι αν πήγαινε αντίθετα στο ρεύμα των πολλών ή στο κύρος παλαιότερων γεροντάδων. Με σθένος και διακριτικότητα δε δίσταζε να θίξει τα κακώς κείμενα είτε ενώπιον πολιτικών είτε ενώπιον εκκλησιαστικών αρχόντων. Πολλές φορές έβγαλε το ιερό Σώμα από δύσκολες καταστάσεις, μεταβάλλοντας τη γνώμη των αντιθέτων. Ήταν από όλους σεβαστός (ακόμα και από εκείνους που δε συμφωνούσαν μαζί του) για τη σύνεση, για τη συνέπειά του στην τάξη και τα προνόμια του Αγίου Όρους, για τους ατελείωτους

κόπους στη Μονή του και για τον άφοβο και τολμηρό χαρακτήρα του.

Image not found or type unknown

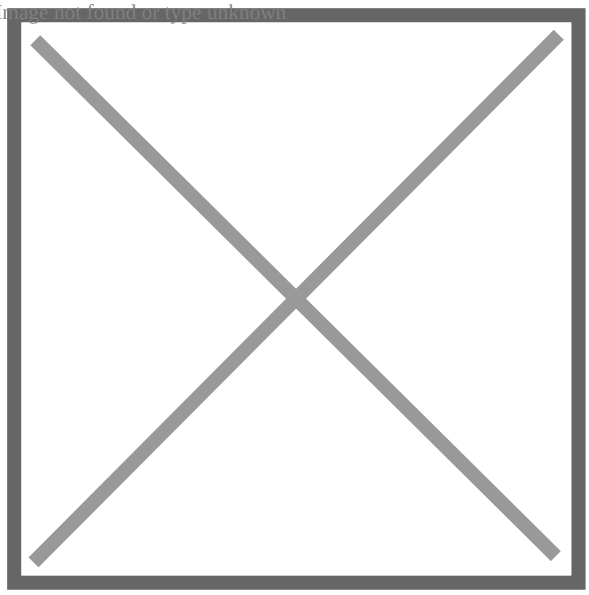

Ο νέος Καθηγούμενος της Ιεράς Μονής Δοχειαρίου Γέρων Αμφιλόχιος

Τα τελευταία πέντε χρόνια που ξεχείλισε το ποτήρι της ανομίας στην χώρα μας, που το ανήθικο, το πρόστυχο, το άσεμνο, το αμαρτωλό έγινε νόμος του κράτους, ο γέροντας αποφάσισε να διαμαρτυρηθεί δημόσια, στέλλοντας πύρινα γραπτά άρθρα στο διαδίκτυο. Δε θα προδώσουμε την πίστη των πατέρων μας. Δε θα ποδοπατήσουμε το Ευαγγέλιο του Χριστού. Δε θα ξεπουλήσουμε την ιστορία μας, βροντοφώναξε. Πολλοί στηρίχτηκαν με το λόγο του και δόξασαν το Θεό που ακούστηκε φωνή αντίδρασης από το Άγιον Όρος. Κάποιοι τα φωτοτύπησαν και τα δίνουν σε άλλους δωρεάν.

Τέλος, όταν το σαρκίο του ασθένησε έως θανάτου (και πριν ασθενούσε συχνά, αλλά την επόμενη τον βλέπαμε όρθιο να κατευθύνει, σα να μη συνέβη τίποτα την προηγούμενη) είδαμε το Γέροντα να υπομένει τον πόνο καθημερινά με ατελείωτη υπομονή και αντοχή, χωρίς να εκνευρίζεται προς τους διακονητές, χωρίς να απαιτεί ειδική τροφή ή περιποίηση, χωρίς να ζητά ιατρικές γνωματεύσεις ή γιατί αυτό το φάρμακο κι όχι εκείνο. Συχνά εξωμολογείτο μπροστά μας ή ενώπιον κοσμικών λάθη ή παραλείψεις του. Είχε αφήσει ολοκληρωτικά τον εαυτό του με κάθε εμπιστοσύνη σα μικρό παιδί στα χέρια του διακονητή ιατρού, που τον συνόδευε υπέρ την εικοσαετία ως άγγελος στα προβλήματα της υγείας του και του αδελφού νοσοκόμου.

– Γέροντα, θα πάμε στον Παράδεισο; τον ρωτήσαμε τις τελευταίες μέρες του.

– Εγώ αποκλείεται, γιατί είμαι αμαρτωλός. Εσείς θα πάτε.

-Ευχαριστούμε, γέροντα. Πρέσβευε για μας στον Κύριο. Καλή αντάμωση στην άνω

Ιερουσαλήμ.